

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)
SSN Waldemar Płóciennik (sprawozdawca)
SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **M. R.**
w przedmiocie wyroku łącznego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 22 października 2024 r.,
skargi Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 17 maja 2024 r., sygn. akt IX Ka 421/24,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Pruszkowie
z dnia 13 marca 2024 r., sygn. akt II K 1756/23
i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.**

Waldemar Płóciennik

Andrzej Tomczyk

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Po rozpoznaniu sprawy M.R. skazanego prawomocnymi wyrokami:

- „1. Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 11 października 2018 r. sygn. akt II K 273/18 za czyn z art. 35 ust. 1a ustawy o ochronie zwierząt popełniony od sierpnia 2017 r. do dnia 21 sierpnia 2017 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności po 20 godzin prac społecznych; postanowieniem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 28 kwietnia 2021 r. zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności; karę wykonano 17 września 2021 r.;
2. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 8 sierpnia 2019 r. sygn. akt II K 744/19 za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 283 k.k. popełniony w dniu 14 marca 2019 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności po 30 godzin pracy społecznej; postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2021 r. zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności;
3. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 18 grudnia 2019 r. sygn. akt II K 123/19 za czyn z art. 286 § 1 k.k. popełniony od dnia 8 marca 2017 r. do dnia 12 marca 2017 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności po 30 godzin prac społecznych; postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2021 r. zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności;
4. Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli z dnia 17 grudnia 2020 r. sygn. akt IV K 955/20 za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. popełniony od dnia 12 września 2019 r. do dnia 14 listopada 2019 r. na karę 11 miesięcy ograniczenia wolności po 20 godzin pracy społecznej;
5. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 11 lutego 2021 r. sygn. akt II K 1864/20 za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. popełniony od dnia 12 lipca 2020 r. do dnia 6 sierpnia 2020 r. na karę grzywny w wymiarze 270 stawek dziennych po 10 zł każda;
6. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 12 marca 2021 r. sygn. akt II K 17/21 za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. popełniony od dnia 7 września 2020 r.

do dnia 20 września 2020 r., na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności po 30 godzin pracy społecznej;

7. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 26 listopada 2021 r., sygn. akt II K 1559/21 za czyn z art. 180a k.k. popełniony w dniu 19 lipca 2021 r. na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 10 zł każda, orzeczono zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 roku;

8. wobec którego Sąd Rejonowy w Pruszkowie wydał wyrok łączny z dnia 10 stycznia 2022 r. sygn. akt II K 1498/21 łączący kary ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 8 sierpnia 2019 r. sygn. akt II K 744/19, Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 18 grudnia 2019 r. sygn. akt II K 123/19, Sądu Rejonowego dla Warszawy Woli z dnia 17 grudnia 2020 r. sygn. akt IV K 955/20 oraz Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 12 marca 2021 r. sygn. akt II K 17/21 i wymierzył mu karę łączną 2 lat ograniczenia wolności po 30 godzin prac społecznych; na poczet kary łącznej zaliczono okresy rzeczywistego pozbawienia skazanego wolności w sprawie II K 744/19 od dnia 17 września 2021 r. do dnia 29 października 2021 r. i od 21 grudnia 2021 r. do 10 stycznia 2022 r. jako równoważny 126 dniom ograniczenia wolności i 126 godzinom pracy społecznej;

9. Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 19 kwietnia 2022 r. sygn. akt V K 2157/21 za czyn z art. 119 § 1 k.w. popełniony od dnia 21 lipca 2019 r. do dnia 5 lipca 2020 r. na karę 20 dni aresztu;

10. Sądu Rejonowego w Otwocku z dnia 2 lipca 2020 r. sygn. akt II K 380/20 za czyn z art. 280 § 1 k.k. popełniony w dniu 13 listopada 2019 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności, za czyn z art. 280 § 1 k.k. popełniony w dniu 15 listopada 2019 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności, wymierzono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności; na poczet orzeczonej kary zaliczono kres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 17 listopada 2019 r. do dnia 2 lipca 2020 r.;

11. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 9 września 2022 r. sygn. akt II K 1127/22 za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. popełniony od dnia 8 lutego 2021 r. do dnia 13 marca 2021 r. na karę grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych po 20 zł każda;

12. Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 21 marca 2023 r. sygn. akt V K 925/22 za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony od dnia 5 stycznia 2021 r. do dnia 14 lutego 2021 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; postanowieniem z dnia 1 października 2023 r. karę zamieniono na 30 dni aresztu;

13. Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 14 lipca 2023 r. sygn. akt V K 655/23 za czyn z art. 244 k.k. popełniony w dniu 15 listopada 2022, na karę grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych po 20 zł każda; na poczet kary zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia skazanego wolności w dniu 15 listopada 2022 r.;

14. Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 10 października 2023 r. sygn. akt II K 343/23 za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony od dnia 1 marca 2022 r. do dnia 11 grudnia 2022 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności, za czyn z art. 244 k.k. i art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełniony od dnia 1 marca 2022 r. do dnia 11 grudnia 2022 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności, orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 lat, oraz za czyn z art. 180a k.k. popełniony w dniu 24 lutego 2023 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na 2 lata; orzeczono karę łączną 2 lat i 6 miesięcy ograniczenia wolności i 7 lat zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych”,

wyrokiem łącznym z dnia 13 marca 2024 r., sygn. akt II K 1756/23, Sąd Rejonowy w Pruszkowie:

I. na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył:

- karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 26 listopada 2021 sygn. akt II K 1559/21;

- karę 200 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 9 września 2022 r. sygn. akt II K 1127/22 wyszczególnione w pkt. 7 i 11 i wymierzył skazanemu M.R. karę łączną 220 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda;

II. w pozostałej części orzeczenia z wyroków podlegających łączeniu, a nie objęte niniejszym wyrokiem łącznym pozostawił do osobnego wykonania;

III. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym pozostałych wyroków wyszczególnionych w pkt. 1-6, 8-10 oraz 12-14, wobec braku przesłanek do objęcia ich wyrokiem łącznym.

Zaskarżając w całości wyrok Sądu Rejonowego, obrońca skazanego zarzucił na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. i art. 438 pkt. 1 i 4 k.p.k.

„1. obrazę przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 53 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. przez ich niewłaściwe zastosowanie, co objawiło się uznaniem, iż zachowanie skazanego M.R. zarówno przed jak i po popełnieniu przestępstw opisanych w zaskarżonym wyroku, w tym właściwe i oczekiwane zachowanie w trakcie odbywania kary, jego warunki osobiste, oczekiwany tryb życia, jego sytuacja rodzinna, pozytywna prognoza postpenitencjarna - nie stanowią wystarczającej przesłanki by zastosować względem tegoż skazanego zasady pełnej absorpcji przy wymierzaniu mu łącznej kary pozbawienia wolności;

2. rażąco niewspółmierność kary polegającą na wymierzeniu skazanemu orzeczonej kary łącznej jedynie w zakresie kary grzywny bez połączenia kar pozbawienia wolności w sytuacji, gdy okoliczności sprawy, w tym postawa skazanego po wymierzeniu mu kar w tym pozbawienia wolności, stan zdrowia, posiadanie rodziny, należyte wykorzystywanie czasu izolacji z przeznaczeniem go na przystępowanie do programów terapeutycznych oraz pracę, nagradzanie, właściwy proces resocjalizacji - przemawiają za zastosowaniem względem skazanego M.R. zasady pełnej absorpcji przy wymierzaniu mu łącznej kary pozbawienia wolności obok połączonej kary grzywny.”

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, zastosowanie względem skazanego M. R. przy wymierzaniu mu kary łącznej - zasady pełnej absorpcji, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Warszawie po rozpoznaniu wywiedzionej apelacji, wyrokiem z dnia 17 maja 2024 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Pruszkowie do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok uchylający wniósł prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie. Na podstawie art. 539a § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 425 § 3 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. zaskarżył wyrok Sądu odwoławczego w całości na niekorzyść skazanego i na zasadzie art. 539a § 3 k.p.k. oraz art. 526 § 1 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. wyrokowi temu zarzucił „naruszenie art. 437 § 2 zd. drugie in fine k.p.k. poprzez uchylenie wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 13 marca 2024 r. sygn. akt II K 1756/23 i przekazanie sprawy temu sądowi w całości do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że w sprawie zaszła określona we wskazanym przepisie podstawa do takiego rozstrzygnięcia w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.”

W konsekwencji tego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w ramach postępowania skargowego, jak podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale I KZP 13/17, ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., OSNKW 2018, z. 3, poz. 23). Zgodnie z obowiązującymi regulacjami skarga na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu pierwszej instancji może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 (art. 539a § 3 k.p.k.). Stosownie do art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Nowe brzmienie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nakłada więc na sąd odwoławczy, poza przypadkami w nim wskazanymi, obowiązek merytorycznego orzekania.

W rozpoznawanej sprawie powodem wydania orzeczenia o charakterze kasatoryjnym była ostatnia z wymienionych powyżej przesłanek, a więc „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości” (...) „celem wyjaśnienia istoty sprawy” (pkt 5.3.1.2.1. formularza uzasadnienia). Stanowisko to pozostaje jednak w sprzeczności z zapatrywaniem prawnymi i wskazaniem dla dalszego postępowania z części 5.3.2. formularza, gdzie Sąd odwoławczy wskazuje, że „Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy rozważy, który reżim prawny w kontekście zasad wymierzania kary łącznej w wyroku łącznym będzie dla skazanego korzystny badając całościowo historię poszczególnych skazań i rodzaj wymierzonych kar, jak też mając na uwadze treść art. 4 § 1 kk przy wyborze stosownego stanu prawnego. Podjętą po tej analizie decyzję należy uzasadnić po to, aby była ona zrozumiała dla stron oraz - w wypadku zaskarżenia wyroku - także dla Sądu odwoławczego. Sąd Rejonowy zintensyfikuje przy tym czynności w sprawie o wyrok łączny, zwłaszcza, że - jak wiadomo - akta spraw jednostkowych zostały już zebrane.”

Z powyższego wynika, że przewód sądowy nie wymaga uzupełnienia, „skoro akta spraw jednostkowych zostały już zebrane”, z uzasadnienia nie wynika także, aby Sąd odwoławczy stwierdził jakiekolwiek uchybienia w przebiegu przewodu sądowego, w szczególności nie wskazał błędów procesowych mogących skutkować nierzetelnością postępowania, czy wreszcie nie zakwestionował kompletności materiału dowodowego niezbędnego do wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, w szczególności nie dostrzegł potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego, stąd też, w tym układzie procesowym, nie ma żadnych przeszkód do samodzielnego rozstrzygnięcia przez Sąd odwoławczy istoty sprawy. Zasadnie podnosi skarżący, że w obecnym stanie prawnym Sąd odwoławczy „nie może ograniczać się tylko do badania zasadności i legalności zaskarżonego wyroku, ale - kiedy zachodzi taka potrzeba - zobligowany jest do podjęcia działań zmierzających do konwalidacji stwierdzonych uchybień proceduralnych postępowania pierwszoinstancyjnego, a następnie - jeżeli jest to możliwe i wskazane - także błędów w zakresie ustaleń faktycznych oraz naruszeń prawa materialnego.” Niewątpliwie, co wprost wynika z

treści uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji, Sąd Rejonowy w Pruszkowie zaniechał jakichkolwiek rozważań na gruncie wyboru reżimu prawnego względniejszego dla skazanego w kontekście art. 4 § 1 k.k., jednak obowiązujący obecnie model postępowania odwoławczego, dopuszcza wydanie przez sąd odwoławczy wyroku łącznego w innym zakresie niż uczynił to sąd pierwszej instancji, m.in. wtedy gdy sąd pierwszej instancji nietrafnie określił podstawę wyroku łącznego, tj. pominął nadający się do połączenia wyrok, względnie gdy niesłusznie uznał, że dany wyrok może zostać połączony (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2018 r., I KZP 3/18). W takich przypadkach Sąd odwoławczy ma więc możliwość orzeczenia kary łącznej na innej podstawie przedmiotowej niż uczynił to sąd pierwszej instancji.

Nietrafne jest także twierdzenie Sądu Okręgowego jakoby wydanie przez Sąd wyroku reformatoryjnego nie gwarantowało prawa strony do zaskarżenia decyzji. Gwarancja wynikająca z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP nie oznacza, że w odniesieniu do każdego rozstrzygnięcia zawartego w orzeczeniu sądu odwoławczego, które zawiera w sobie element nowości w porównaniu z orzeczeniem poddawany takiej kontroli, musi być otwarta droga kontroli instancyjnej (uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2011 r., I KZP 28/10, z dnia 28 czerwca 2018 r., I KZP 3/18).

Jak zauważył Sąd Najwyższy w sprawie II KK 288/10, „zasada dwuinstancyjności polega na tym, że każde orzeczenie co do istoty sprawy, kończące postępowanie w pierwszej instancji, podlega instancyjnej kontroli organu wyższego rzędu. Nie można zaś (...) upatrywać sensu tej zasady w konieczności poddania kontroli instancyjnej każdego orzeczenia, lub każdej jego części, także i w wypadku wydania go właśnie przez sąd drugiej instancji, jeśli orzeczenie to jest w swej treści w jakimkolwiek elemencie odmienne niż orzeczenie wydane przez sąd pierwszej instancji. Tak rozumiana dwuinstancyjność musiałaby całkowicie wykluczać orzekanie reformatoryjne w instancji odwoławczej” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2010 r.).

Powyższe wskazuje, że rozstrzygnięcie o uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w Pruszkowie i przekazaniu temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania

zapadło z obrazą art. 437 § 2 k.p.k., co z kolei spowodowało uwzględnienie skargi prokuratora na wyrok sądu odwoławczego.

Waldemar Płóciennik   Andrzej Tomczyk   Eugeniusz Wildowicz

WB.

[ms]